

4. Молоткова А. О. Розвиток музейної справи на [Електронний ресурс] // Науковий вісник Національного музею історії України. 2018. № 3. С.495-496. URL: <http://visnyk.nmiu.com.ua/index.php/nv/article/view/252> (дата звернення: 22.04.2019).

5. Браїловська Г. Літературно-мистецький захід «Весна в Плютах» [Електронний ресурс] // URL: <http://be-inart.com/post/view/1039> (дата звернення: 22.04.2019).

Юлія Чернятинська

Центральний державний електронний архів України,
Український науково-дослідний інститут
архівної справи та документознавства

До питання комплектування архівних установ документами в електронній формі

Головним ресурсом комунікації в інформаційному суспільстві, як і в будь-якому іншому, є інформація. Адже, хто володіє інформацією – той володіє світом. Комп'ютери, планшети, телефони – це персональні бездонні джерела інформації. Майже кожна людина в інформаційному суспільстві використовує інформаційні та комунікаційні технології у своїй повсякденній діяльності. У сучасних умовах в Україні використання документів в електронній формі є невід'ємною частиною життя кожної людини, але проблема законодавчого унормування процесів експертизи цінності, приймання-передавання, обліку та збереженості документів в електронній формі, які створюються без застосування електронного цифрового підпису, сьогодні є не до кінця вирішеною.

Вивчення проблем поповнення Національного архівного фонду (далі – НАФ) документами з різними носіями інформації належать до сфери інтересів таких науковців і фахівців: С. Кулешов, М. Ларін, Ю. Столяров, Ю. Ковтанюк, Т. Ємельянова, А. Сукач, В. Тихонов та ін. Варто зазначити, що поза увагою вітчизняних дослідників залишаються питання щодо документів в електронній формі, зокрема, використання їхньої інформації.

Як історичне джерело, документи в електронній формі мають інформаційно-комунікативне, наукове, культурно-суспільне та художнє значення, інформацію, яка зафіксована ними, в більшості випадків, не можуть замінити інші традиційні джерела. Це визначає їхню самодостатність, унікальність, цінність і необхідність віднесення до НАФ [1, с.24-25]. Створення технологій комплектування документами в електронній формі дозволить архівним установам забезпечити збереження електронної складової історико-культурної документальної спадщини України.

Складним на сьогодні є питання комплектування архівних установ документами в електронній формі, що не відповідають за структурою, змістом, форматами даних документної інформації та метаданих, що визначені у сучасній нормативно-правовій базі з питань організації роботи з електронними документами та їхньої підготовки до передавання на архівне

зберігання, ускладнює відсутність можливості унормування створення документів без електронного (цифрового) підпису у визначених форматах та створення до них метаданих визначеної структури та складу.

Саме за власним бажанням людина створює документи в електронній формі за допомогою сучасних технологій документування інформації, які для неї зручні на момент створення документа та повністю задовольняють її потреби на час здійснення документування інформації, обміну документами та вирішення завдань, заради яких ці документи були створені, не звертаючи увагу на те, що згодом їхня історико-культурна цінність може бути визнана такою, що ці документи підлягатимуть віднесенню до НАФ.

За досвідом Центрального державного електронного архіву України (далі – ЦДЕА України), який на сьогодні зберігає документи в електронній формі у вигляді веб-сайтів та баз даних, електронні інформаційні ресурси та документи в електронній формі особового походження підтвердження джерела походження таких документів здійснюється за допомогою оформлення акта приймання-передавання документів в електронній формі між особою, яка передає документи та ЦДЕА України. У зазначеному акті фіксується стан документів в електронній формі, що передаються. Справжність документів підтверджується особою, що їх створила або є правонаступником.

Стан документів в електронній формі визначається за допомогою геш-значення даних, з яких складається такий документ, криптографічного засобу, що дозволяє виконати перетворення цих даних, результатом якого є унікальне геш-значення, що фіксується для кожного документа в акті приймання-передавання документів в електронній формі до ЦДЕА України. Будь-яку зміну даних у переданих документах відразу можна буде визначити за допомогою криптографічного засобу, що може перевіряти цілісність цих даних за геш-значенням, зафіксованим в акті приймання-передавання документів в електронній формі до ЦДЕА України [2, с.26-27].

За допомогою відомостей, що зазначені в акті приймання-передавання документів в електронній формі до ЦДЕА України, під час постійного зберігання документів в електронній формі організовується перевірка їхньої наявності та стану: наявності – за найменуваннями файлів цих документів та стану – за їх геш-значеннями, що зафіксовані в акті приймання-передавання.

Для можливості подальшого відтворення документів в електронній формі, що передаються у формі електронних інформаційних ресурсів, рекомендується створювати файл образу, що містить, крім даних ресурсу, усе необхідне програмне забезпечення для його відтворення. Файлам, які містять всі складові документів в електронній формі, надаються унікальні найменування. У ЦДЕА України складається реєстр форматів даних документів в електронній формі та репозитарій програмного забезпечення, що необхідне для відтворення даних цих форматів.

Віднесення документів в електронній формі до НАФ на сьогодні розпочато у ЦДЕА України, але воно передбачає ще вирішення кола питань, як у

нормативній так і в законодавчій базі, а також поширення цієї практики у діяльності інших архівних установ.

Список використаних джерел та літератури

1. Віднесення електронних інформаційних ресурсів до Національного архівного фонду. Аналітичний огляд [Електронний ресурс] / Укрдержархів, УНДІАСД; уклад.: Т. М. Ковтанюк, Н. М. Христова. – К.: УНДІАСД, 2012. – 33 с. – Режим доступу: <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/ao-eir-naf.pdf>. – Назва з екрана.

2. Технології комплектування архівних установ документами в електронній формі. Методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Укрдержархів, УНДІАСД; упор.: О. Я. Гаранін, Т. М. Ковтанюк, Т. Я. Купрунець. – К.: УНДІАСД, 2017. – 38 с. – Режим доступу: https://archives.gov.ua/Law-base/SCAU/2019_38.pdf. – Назва з екрана.